

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Baggrunden for forslaget:

Baggrunden for lovforslaget er at sikre og fremhæve den fysiske del af Grønlands kulturarv som en væsentlig del af grønlandsk identitet og historie og at fremme kulturarven som et fælles gode. Der ligger her et potentiale, der kan udnyttes i forbindelse med grønlandsk selvforståelse, uddannelse, forskning og erhvervsvirksomhed, som turisme.

Lovgivningen vedrørende fredning af jordfaste fortidsminder og bygninger har stået stille i en årrække, mens samfundet har udviklet sig i en rivende fart. En række faktorer som tid, klima og samfundsændringer har haft en løbende negativ indvirkning på fortidsminderne. Der inddrages mere og mere land til bebyggelse og erhvervs- og fritidsaktiviteter. Forslaget til landstingslov om fredning af kulturminde skal både sikre, at jordfaste fortidsminder og væsentlige bygninger bevares, og at der kan ske nedlæggelse af visse jordfaste fortidsminder for at give mulighed for andre tiltag. Med dette lovforslag tilsigter Landsstyret en tidssvarende lovgivning, der giver mulighed for fremtidig udvikling.

På internationalt plan foreligger Europarådets Maltakonvention (European Convention on the Protection of the Archaeological Heritage CETS no. 143 af 16. januar 1992). Danmark har tiltrådt Maltakonventionen med forbehold for Grønland. I forbindelse med forelæggelse af konventionen for Landsstyret i 2004, blev det vurderet, at Grønland og lovgivningen ikke opfyldte konventionens krav.

Hidtil har den nationale lovgivning ikke været i overensstemmelse med de standarder, der er sat af de lande, som Grønland sædvanligvis sammenligner sig med. Med henblik på at løfte lovgivningen op på et niveau, der opfylder vore egne krav, men også gør det muligt at meddele ønske om at tiltræde Maltakonventionen, fremlægges nærværende lovforslag.

Lovforslaget erstatter landstingslov nr. 5 af 16. oktober 1980 om fredning af jordfaste fortidsminder og bygninger.

2. Gældende regler:

Den gældende lovgivning er landstingslov nr. 5 af 16. oktober 1980 om fredning af jordfaste fortidsminder og bygninger som ændret ved landstingslov nr. 4 af 20. oktober 1983.

Den gældende landstingslov blev udfærdiget som en del af et lovgivningskompleks, der både omfattede den menneskeskabte kulturarv, naturfredning og dyrefredning. Lovgivningen på de to sidstnævnte områder er løbende blevet ændret i takt med erfaring, ny viden og ændrede faktiske forhold, men lov om fredning af jordfaste fortidsminder og bygninger og selve udvikling af lovgivningen om den menneskeskabte kulturarv har stået stille siden en ændring i 1983.

Den gældende landstingslov er inddelt i tre kapitler: kapitel 1, der regulerer jordfaste fortidsminder, kapitel 2, der regulerer bygninger, kirkegårde, bygningsdele og varder, og kapitel 3, der regulerer kulturhistoriske områder. For jordfaste fortidsminder er fredning automatisk, såfremt fortidsminderne opfylder krav til synlighed, alder med videre. For bygninger og lignende skal der iværksættes en fredningsprocedure, inden der kan træffes bestemmelse om fredning. Kulturhistoriske områder er reguleret efter de samme regler som bygninger.

Den gældende landstingslov har været et spinkelt retsgrundlag for sikringen af den menneskeskabte kulturarv. Nogle aspekter ved fredning af jordfaste fortidsminder og bygninger er ikke klart regulerede. Eksempelvis er enhver virksomhed, der i væsentlig grad kan virke skæmmende på fortidsminder forbudt i beskyttelseszonen rundt om fortidsminderne. Der er dog hverken i landstingsloven eller andre fortolkningsbidrag en nærmere præcisering af, hvad der kan virke skæmmende på fortidsminder. Fra en juridisk synsvinkel er dette betænkeligt, især fordi en overtrædelse kan retsforfølges.

Siden 1. januar 1981, hvor den gældende landstingslov trådte i kraft, er der opstået mange situationer, som landstingsloven ikke tager stilling til. Kun på nogle få punkter er der fremkommet fast praksis. Den gældende landstingslov fastslår, at når der under jordarbejde findes et jordfast fortidsminde, skal arbejdet standses, og det skal besluttes, om en undersøgelse skal foretages. Landstingsloven angiver dog ikke, hvem der skal betale for denne undersøgelse, der foretages af Grønlands Nationalmuseum. I de tilfælde, hvor bygherren er Grønlands Hjemmestyre eller en tilknyttet institution eller virksomhed, er det fast praksis, at bygherren betaler for den nødvendige undersøgelse for at sikre fortidsminderne.

Nærværende forslag til landstingslov om fredning af kulturminde er udarbejdet med henblik på at lovfæste den faste praksis samt ajourføre lovgivningen om fredning af jordfaste fortidsminder og bygninger på baggrund af erfaring, ny viden, international praksis og de faktiske forhold.

3. Forslagets indhold:

Lovforslaget er inddelt i 5 kapitler.

- Kapitel 1: Formål og definitioner

- Kapitel 2: Jordfaste fortidsminder
- Kapitel 3: Bygninger og kulturhistoriske områder
- Kapitel 4: Ekspropriation og klageadgang
- Kapitel 5: Sanktioner
- Kapitel 6: Ikrafttrædelse m.v.

Kapitel 1 fastlægger de overordnede formål med lovforslaget om fredning af kulturminder. Samtlige bestemmelser i lovforslaget kan føres tilbage til disse formål. Endvidere indeholder kapitlet en definition af kulturminder.

Jordfaste fortidsminder er regulerede i kapitel 2. Det nyskabende er, at alle jordfaste fortidsminder af en vis alder ikke længere vil være automatisk fredede. En nærmere specificeret gruppe af fortidsminder, der blandt andet omfatter teltringe fra tiden efter kolonisationen og varder, vil kun være fredede, såfremt der iværksættes en fredningsprocedure. I forhold til den eksisterende lovgivning skabes der nu mulighed for at ophæve fredningen på jordfaste fortidsminder, eksempelvis hvor fortidsmindet er ødelagt.

Med hensyn til sikring af jordfaste fortidsminder i forbindelse med den fysiske planlægning og forberedelse af jordarbejde kodificeres de samarbejdsforhold, der allerede eksisterer mellem Grønlands Nationalmuseum og planmyndigheder og andre instanser, der arbejder med udnyttelse af landets ressourcer. Endvidere lægges der vægt på, at en bygherre skal inddrage Grønlands Nationalmuseum i planlægningen af større jordarbejder.

Hensigten er, at der fokuseres på bevaring af og vidensindsamling fra fortidsminderne samtidig med, at der bliver råderum for jordarbejde og byggeprojekter. Lovforslaget skelner mellem 3 typer undersøgelser af jordfaste fortidsminder. Den arkivalske kontrol, der viser kendte jordfaste fortidsminder inden for et område. Den arkæologiske besigtigelse, som indbefatter en in situ vurdering af et område. Denne besigtigelse er frivillig og rekvireres og betales af bygherre. Derudover er der den arkæologiske undersøgelse, der blandt andet omfatter en udgravning af fundne jordfaste fortidsminder. Den arkæologiske undersøgelse betales af bygherren eller den, for hvis regning et jordarbejde skal udføres. Lovforslaget indeholder tillige en undtagelse, hvorefter Landsstyret helt eller delvist kan afholde udgifter til en arkæologisk undersøgelse.

Kapitel 3 fastsætter fredningsproceduren for fredning af bygninger og kulturhistoriske områder. I forhold til den eksisterende lovgivning gives der mulighed for fredning af bygninger, der kan omfatte hele bygningen, bygningens ydre eller enkelte bygningsdele. Derved er det muligt at frede specifikt og undgå, at en fredning virker uforholdsmæssigt indskrænkende.

Kapitel 4 indeholder bestemmelser om ekspropriation og klagemulighed for afgørelser truffet i henhold til landstingsloven.

Kapitel 5 fastlægger, at der ved overtrædelse af en række bestemmelser, kan pålægges bøde.

Kapitel 6 indeholder ikrafttrædelsesbestemmelser.

I forbindelse med lovforslaget er det væsentligt at bemærke, at størstedelen af afgørelserne i første omgang foretages af Grønlands Nationalmuseum, der har den faglige ekspertise til at tage stilling til spørgsmål vedrørende såvel jordfaste fortidsminder som bygninger og kulturhistoriske områder. For alle afgørelser gælder det, at de kan påklages til Landsstyret. I praksis vil klagerne blive behandlet af Direktoratet for Kultur.

4. Administrative og økonomiske konsekvenser for det offentlige:

Størstedelen af den administrative sagsbehandling vil i praksis ske ved Grønlands Nationalmuseum, mens Direktoratet for Kultur får karakter af en klageinstans.

Lovforslaget kodificerer offentlige myndigheders, herunder plan- og råstofmyndigheders, samarbejde med Grønlands Nationalmuseum især i forbindelse med jordarbejde og jordfaste fortidsminder. Idet dette samarbejde allerede i dag er en aktualitet, forventes dette ikke at have væsentlige administrative konsekvenser.

I forbindelse med finanslovsarbejdet 2008 er der afsat et øremærket beløb på hovedkonto 40.14.11 Grønlands Nationalmuseum og Arkiv til finansiering af aktiviteterne i lovforslaget.

Lovforslagets aktiviteter er:

- førelse af en fortegnelse over jordfaste fortidsminder, jf. § 8, stk. 1,
- tilsyn med jordfaste fortidsminder, der er fredet efter lovforslaget, jf. § 8, stk. 2,
- vedligeholdelse af de væsentlige fredede jordfaste fortidsminder inden for den i landstingsfinansloven givne bevilling, jf. § 8, stk. 3,
- undtagelsen vedrørende afholdelse af udgifter til arkæologiske undersøgelser, jf. § 10, stk. 4,
- afholdelse af udgifter til vedligeholdelsesarbejde eller et bygningsarbejde ved en fredet bygning eller kulturhistorisk området inden for den i landstingsfinansloven givne bevilling, jf. § 14, stk. 3,
- førelse af en fortegnelse over fredede bygninger og kulturhistoriske områder, jf. § 15, stk. 1, og
- tilsyn med fredede bygninger og kulturhistoriske områder inden for den i landstingsfinansloven givne bevilling.

Endvidere kan der være erstatningskrav i forbindelse med fredning af både jordfaste fortidsminder og bygninger. Disse reguleres i henhold til lovgivningen om ekspropriation. Dette medfører ingen ændringer i forhold til fredningsloven fra 1980.

Udgifter til Kulturarvsrådet afholdes, som udgifter til Bygningsfredningsrådet afholdes i dag. Der er således ikke nogle økonomiske konsekvenser ved oprettelsen af Kulturarvsrådet.

5. Administrative og økonomiske konsekvenser for erhvervslivet:

Lovforslaget giver mulighed for at inddrage Grønlands Nationalmuseum i planlægningen forud for jordarbejde. Inddragelsen kan ske som en arkivalisk kontrol, men kan også, såfremt en bygherre ønsker det, ske i form af en arkæologisk besigtigelse.

Den nugældende lovgivning indeholder ikke en hjemmel til, at private bygherrer bliver pålagt at betale omkostninger i forbindelse med foretagelse af en undersøgelse. Inden for Hjemmestyrets regi, herunder Hjemmestyre-ejede virksomheder er der praksis for, at arkæologiske undersøgelser sker for bygherres regning. Lovforslaget lovfæster denne eksisterende praksis, der ikke udstrækkes til private bygherrer. Med forslaget stilles private bygherrer ligesom offentlige bygherrer og skal herefter betale for foretagelse af en arkæologiske undersøgelse. Set i forhold til den nuværende retstilstand forventes det ikke, at forslaget har væsentlige økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

Inden for turisme forventes det, at lovforslaget vil have positive konsekvenser. Ved at sikre og synliggøre fortidsminder, fredede bygninger og kulturhistoriske områder skabes der grobund for en attraktiv kulturturisme.

6. Miljø- og naturmæssige konsekvenser:

Lovforslaget kan have konsekvenser for miljøet og naturen, idet forslaget medfører en bevarelse af større eller mindre områder.

7. Administrative konsekvenser for borgere:

Lovforslaget skaber en forbedret retstilstand for borgere, idet der skabes klagemulighed ved afgørelse om fredning, ændring eller ophævelse heraf vedrørende såvel jordfaste fortidsminder som bygninger og kulturhistoriske områder.

Den nugældende lovgivning indeholder ikke en hjemmel til, at private bygherrer bliver pålagt at betale omkostninger i forbindelse med foretagelse af en undersøgelse. Med forslaget stilles private bygherrer ligesom offentlige bygherrer og skal herefter betale for foretagelse af en arkæologiske undersøgelser. Af lovforslagets § 10, stk. 4, er der dog en undtagelse, der er med til at sikre, at private bygherrer ikke pålægges urimeligt tyngende udgifter.

Der er derudover mulighed for at søge tilskud til et vedligeholdelsesarbejde eller et bygningsarbejde ved en fredet bygning eller et kulturhistorisk område, jf. lovforslagets § 14, stk. 3.

8. Forholdet til Rigsfællesskabet og selvstyre:

En sikring af Grønlands historie og fysiske kulturarv er et relevant element i Grønlands selvforståelse og som følge deraf i den videre selvstyreproces.

9. Høring af myndigheder og organisationer:

Samtlige direktorater	KANUKOKA
Grønlands Nationalmuseum	Grønlands Landsret
Kulturarvsstyrelsen	SIK
Grønlands Arbejdsgiverforening	KNAPK
Konsulenttjenesten for Landbrug	Museumsnævnet
NUKAKA	Danmarks Nationalmuseum
Kulturministeriet	Bygningsfredningsrådet
Grønlands Turist- og Erhvervsråd	Miljø og fredningsråd
De Samvirkende Fåreholderforeninger	ILIK Arbejdsgiverne i Grønland

Råstofdirektoratet

Råstofdirektoratet påpeger i henhold til bemærkningerne til § 9, stk. 2, at det drejer sig om forundersøgelser-, efterforsknings-, og udnyttelsestilladelser.

Endvidere bemærkes, at Råstofdirektoratet fremsender kopi af forundersøgelser- og efterforskningsstilladelser til Grønlands Nationalmuseum. Grønlands Nationalmuseum inddrages ved udstedelse af udnyttelsestilladelse i forbindelse med udarbejdelse af miljøkonsekvensvurdering (EIA) for det pågældende mineprojekt.

Bemærkninger til § 9, stk. 2, er ændret, således at de korrekte betegnelser er indarbejdet.

Direktoratet for Boliger og Infrastruktur

Til bemærkningerne til § 10, stk. 4 anbefaler Direktoratet for Boliger og Infrastruktur, at mindre private jordarbejder også omfatter privat andelsboligbyggeri efter landstingsforordning om andelsboliger og privat 10/40/50-byggeri efter landstingsforordning om støtte til boligbyggeri.

Bemærkningen er indarbejdet.

Økonomidirektoratet

Økonomidirektoratet finder, at tidsfristen på 18 måneder for færdiggørelse af en af Grønlands Nationalmuseum iværksat arkæologisk undersøgelse, jf. § 10, stk. 2 virker særdeles lang. Konsekvenserne af sådanne langvarige undersøgelser kan påføre borgere, organisationer, virksomheder og lignende betydelige økonomiske konsekvenser, og Økonomidirektoratet finder, at det må være muligt for Grønlands Nationalmuseum at gennemføre sådanne med en kortere tidsfrist, eksempelvis 6, 9 eller 12 måneder.

Økonomidirektoratet formoder, at Kulturarvsrådet genererer driftsmæssige udgifter i forbindelse med rådets virke. I de almindelige bemærkninger bør størrelsen af udgifterne til et sådant råd præsenteres, og det bør ligeledes nævnes, hvorledes denne formodede udgift forventes finansieret.

Økonomidirektoratet finder endvidere, at en borger, organisation, virksomhed eller lignende, der efter landstingslovens ikrafttræden pålægges yderligere økonomiske konsekvenser som følge af den nye landstingslov vil opleve disse som nævneværdige. Økonomidirektoratet anbefaler, at de økonomiske konsekvenser for erhvervslivet afdækkes, og at de almindelige bemærkninger herom tilrettes.

Fristen på 18 måneder for foretagelse af en arkæologisk undersøgelse, jf. § 10, stk. 2, er sat med baggrund i at sætte en grænse, hvormed et jordarbejde ikke kan forhindres i længere tid, men samtidig at bibeholde muligheden for en arkæologisk undersøgelse. En vigtig faktor i fristfastsættelsen har været den korte arkæologiske sæson, der er i Grønland grundet de klimatiske forhold. Det bemærkes endvidere, at det i § 10, stk. 2 anføres, at en arkæologisk undersøgelse skal ske inden for 18 måneder, hvorved fristen på 18 måneder bliver en øvre grænse. Der henvises endvidere til bemærkningerne til § 10, stk. 2. Sluttelig bemærkes § 10, stk. 5, der giver mulighed for, at jordarbejde kan iværksættes i det omfang, det ikke berører jordfaste fortidsminder eller arkæologiske undersøgelser. Denne regel har til hensigt at opløse konsekvenserne af § 10, stk. 2.

Økonomidirektoratets bemærkninger vedrørende udgifter til Kulturarvsrådet og konsekvenser for erhvervslivet har medført en tilrettelse i de almindelige bemærkninger.

Grønlands Arbejdsgiverforening

Grønlands Arbejdsgiverforening bemærker det principielle skift fra, at udgifter ved arbejdsstandsning som ved arkæologiske undersøgelser, i dag afholdes af det offentlige til, at det ifølge forslaget skal afholdes af den private eller offentlige bygherre. Grønlands Arbejdsgiverforening gør opmærksom på, at dette kan få alvorlige konsekvenser for familier, der vælger at opføre deres egen bolig. Grønlands Arbejdsgiverforening er af den opfattelse, at udgifter forbundet med jordfaste fortidsminder bør afholdes af det offentlige, men ser ingen problemer i, at bygherren ifølge § 10, stk. 1, skal betale for en arkæologisk besigtigelse.

Grønlands Arbejdsgiverforening opfordrer til, at fristen på 18 måneder i forslagets § 10, stk. 2, reduceres for at begrænse omkostninger.

Grønlands Arbejdsgiverforening fremhæver, at bygherrens betaling af eventuelle arkæologiske undersøgelser kan få alvorlige konsekvenser for familier, der opfører deres egen bolig. Lovforslaget indeholder en undtagelse, der netop er påregnet situationer som denne. Undtagelsen fremgår af § 10, stk. 4, hvorefter Landsstyret kan afholde udgifterne til en arkæologisk undersøgelse ved mindre private jordarbejder, hvis udgifterne bliver urimeligt tyngende for den private bygherre.

Vedrørende fristen på 18 måneder for foretagelsen af en arkæologisk undersøgelse henvises til Økonomidirektoratets høringssvar og bemærkningerne hertil.

Konsulenttjenesten for Landbrug

Konsulenttjenesten for Landbrug bemærker, at definitionen af landbrugsmæssige aktiviteter bevirker, at arealerne ikke vil være brugbare til landbrugsformål og foreslår en alternativ definition.

Konsulenttjenesten for Landbrug bemærker endvidere, at der mangler en præcisering af ansvaret for besigtigelse af ansøgte arealer til opdyrkning, og spørger, om der skal ske en in situ-vurdering af hver ansøgning om arealer til nyopdyrkning til landbrugsformål.

Konsulenttjenesten for Landbrug påpeger, at undtagelsen i § 10, stk. 4, også bør gælde for landmænd.

Slutteligt anbefaler Konsulenttjenesten for Landbrug, at der er mulighed for at gennemføre grundigere undersøgelser indenfor landbrugsområdet i Sydgrønland, hvor områder som traditionelt hører til enkelte gårde, og som planlægges anvendt til en videre udvikling af gården, undersøges og kortlægges grundigt.

Konsulenttjenesten for Landbrugs definition af landbrugsmæssige aktiviteter er delvist indarbejdet i § 5, stk. 4.

Til Konsulenttjenesten for Landbrugs spørgsmål, om der skal ske en in situ-vurdering af hver ansøgning om arealer til nyopdyrkning til landbrugsformål, bemærkes, at lovforslaget alene indeholder en mulighed for en arkæologisk besigtigelse, hvis bygherren/landmanden ønsker at få en sådan foretaget, jf. § 10, stk. 1. Der skal således ikke ske en in situ-vurdering af hver ansøgning om arealer til nyopdyrkning til landbrugsformål i henhold til lovforslaget.

Det er fremhævet i bemærkningerne til § 10, stk. 4, at landmænd også kan være omfattede.

NUKAKA – De Grønlandske Museers Sammenslutning

Følgende ændringer anser NUKAKA for meget væsentlige fremskridt.

- 1) Fredningsloven vil give Grønlands Nationalmuseum stærke beføjelser. Det er et klart fremskridt, at fredningslovens forvaltning fremover bliver forankret i et fagligt miljø.
- 2) Fredningsloven fastslår, at det fremover er skadevolder, der skal betale for arkæologiske undersøgelser ved større anlægsarbejder.
- 3) Fredningsloven anfører, at Grønlands Nationalmuseum skal udpege særligt væsentlige forhistoriske lokaliteter og områder, som det skal overvåge, så

lokaliteterne ikke ødelægges, men bevares og gøres offentligt tilgængelige og forståelige.

4) Fredningsloven sikrer, at fredede bygninger registreres, og at deres tilstand overvåges.

5) Fredningsloven rummer mulighed for at inddrage arealer omkring et fredet fortidsminde for derved sikre den kulturhistoriske helhed fredningen skal forstås ud fra.

6) Fredningsloven forsøger at balancere erhvervsmæssige, kommercielle og andre samfundsmæssige interesser af overfor de kulturhistoriske.

Med forslaget kan Grønland nu tilslutte sig den europæiske konvention om beskyttelse af den arkæologiske kulturarv, Maltakonventionen. Dette finder NUKAKA er uhyre vigtigt for Grønlands internationale omdømme som ansvarlig forvalter af egen historie.

Det fremsendte forslag til ny fredningslov for kulturminde er et stort fremskridt, forudsat at Grønlands Nationalmuseums budget tilsvarende øges, således at der bliver faglig styrke til overvågning af fortidsminder og bygninger, rådgivning, og dialog med brugere, forvaltninger og lokalmuseerne og ikke mindst besigtigelser og undersøgelser. Uden en sådan økonomisk styrkelse af Grønlands Nationalmuseum vil loven ikke være den styrkelse af bevaringen af Grønlands kulturhistorie, der tydeligt er lagt op til.

Grønlands Nationalmuseum

Grønlands Nationalmuseum gør opmærksom på, at Grønlands Nationalmuseum har været tæt knyttet til Direktoratet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke i processen med omskrivningen af den gamle landstingslov, som tiden for længst var løbet fra.

Forslaget lever op til Grønlands Nationalmuseums forventninger til en ny fredningslov.

Grønlands Nationalmuseum finder det sundt, at administrationen i langt højere grad end tidligere lægges over til faginstitutionen, mens direktoratet i højere grad er klageinstans.

Grønlands Nationalmuseum fremhæver, at indførelsen af princippet om, at skadevolder betaler for undersøgelser på fortidsminder, må anses for det største enkelte positive fremskridt i lovforslaget. Da lovforslaget desuden lægger op til, at mindre private bygherrer ikke rammes unødigt hårdt, synes der her at være en fin balance.

Forslagets krav om at føre tilsyn med særlige fortidsminder og fredede bygninger, - dog indenfor de tildelte økonomiske rammer, - er nyt og et væsentligt fremskridt.

Vedtagelse af forslaget vil være et væsentligt fremskridt, der bringer kulturmindeforvaltningen i Grønland frem til nutiden.

Kulturarvsstyrelsen

Kulturarvsstyrelsen og Direktoratet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke holdt møde den 21. december 2006, hvor lovforslaget blev drøftet. På mødet blev det aftalt, at Kulturarvsstyrelsen skulle fremsende styrelsens bemærkninger til lovforslaget.

Kulturarvsstyrelsen har fremsendt bemærkninger til de enkelte bestemmelser i lovforslaget.

Kulturarvsstyrelsen bemærker blandt andet, at kredsen, som kan rejse en fredningssag, jf. § 7, er bred. Dette kan få indflydelse på forbruget af administrative ressourcer. Inden for bygningsfredningsområdet i Danmark er det alene bygningsfredningsmyndigheden og en landsdækkende forening, der har ret til at rejse bygningsfredningssag. Alle andre, ejere, brugere, naboer, lokale foreninger, myndigheder med videre kan alene komme med ideer til fredningsforslag, som bygningsfredningsmyndigheden kan lade sig inspirere af, men ikke er forpligtet til at rejse fredningsprocedure om.

Endvidere fraråder Kulturarvsstyrelsen på basis af tidligere erfaringer, fredning af enkelte bygningsdele, som foreslået i § 13, stk. 2, nr. 3, dersom de indgår som et element i en bygning. Der er dog mulighed for fredning af fritstående bygningsdele, såsom en havemur eller lignende. Opretholdelsen af en sådan delvis fredning af for eksempel en facade er vanskelig at håndhæve og kan give dårlige resultater. I stedet anbefales det, at bygninger defineres nærmere, og at det i den konkrete fredningsbeslutning defineres nærmere, hvori de fredningsmæssige værdier særligt består.

Erfaringer fra administrationen af den gældende fredningslov har vist, at det er en klar ulempe, at brugere med arealanvendelse ikke kan få indflydelse på fredning samt ændring eller ophævelse heraf.

Derudover har der været opmærksomhed på, at kredsen i § 7, der omfatter brugere med arealtildeling, kommunalbestyrelser, offentlige myndigheder og godkendte lokalmuseer, varetager forskelligartede interesser, lokale såvel som nationale. Af denne grund indeholder lovforslaget en bred kreds, der kan rejse fredningssag.

Muligheden for at kunne frede enkelte bygningsdele, jf. § 13, stk. 2, nr. 3, er indført med henblik på at minimere den byrde en fredning kan være for en bygnings ejer.

KANUKOKA

KANUKOKA bemærker, at der efter høringsfristens udløb er indkommet bemærkninger fra én kommune.

Kommunen bemærker, at § 10, stk. 2, hvor et anlægsarbejde kan udskydes i 18 måneder til gennemførelse af diverse undersøgelser kan få alvorlige konsekvenser. Disse undersøgelser foreslås blot at kunne gennemføres af arkæologer. Kommunen bemærker, at loven bør åbne mulighed for inddragelse af personer med eskimologisk eller etnografisk viden for i samarbejde med fangerorganisationerne at afdække konsekvenser i forbindelse med subsistens jagt- og fiskeri, og i forhold til rekreative aktiviteter, der kunne tænkes berørt af eventuelt anlægsarbejde. Kommunen stiller derfor spørgsmål ved, om 18 måneder må anses som passende eller tilstrækkeligt til gennemførelse af arkæologiske og etnografiske undersøgelser ved anlægsaktiviteter, der berører frednings- og kulturmindebevarelses interesser. Ligeledes bør der også inddrages anden fagekspertise, som kan afdække og undersøge den del af kulturarven, som kan tænkes berørt via den mundtlig overførte kulturarv, – fangsthistorier, -metoder og -bearbejdelse samt viden om personer tilknyttet brugen af de berørte områder og kulturminde.

Derudover har kommunen indvending imod, at det er bygherren, som skal afholde udgifter til arkæologiske undersøgelser. Dette bør være et fagligt såvel som økonomisk anliggende for Grønlands Nationalmuseum.

Kommunen anfører, at det kan være en fordel af inddrage eskimologisk, etnografisk eller anden ekspertise i forbindelse med en arkæologisk undersøgelse. Det bemærkes hertil, at inddragelse af personer med forskellig uddannelsesmæssig baggrund i forbindelse med undersøgelser overlades til Grønlands Nationalmuseums vurdering.

Vedrørende fristen på 18 måneder i henhold til lovforslagets § 10, stk. 2 henvises til bemærkningerne til høringssvaret fra Økonomidirektoratet.

Kommunen har herudover indvending mod, at det er bygherren, der skal afholde udgifter til arkæologiske undersøgelser. Det bemærkes hertil, at dette allerede er en generel praksis for byggeri gennemført af Grønlands Hjemmestyre, således at kommunernes retsstilling som bygherre blot tilpasses denne praksis. Hermed fjernes der blandt andet en eventuel tvivl om den retlige situation ved byggeri, der finansieres af hjemmestyret og kommunerne i fællesskab. Endvidere indeholder lovforslaget en undtagelse i § 10, stk. 4, der kan anvendes ved mindre private jordarbejder, hvis udgifterne bliver urimeligt tyngende for den private bygherre.

Bygningsfredningsrådet

Bygningsfredningsrådet har på et møde med Direktoratet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke fremkommet med dets bemærkninger til de enkelte bestemmelser i lovforslaget. Bemærkningerne vedrørte blandt andet oversættelse af tekniske begreber. Disse bemærkninger er indarbejdet i det omfang, de er relevante.

Øvrige høringsspartner

Følgende høringsspartner havde ingen bemærkninger til lovforslaget: Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrug, Udenrigsdirektoratet, Familiedirektoratet, Direktoratet for Sundhed, Skattedirektoratet, Direktoratet for Arbejdsmarked og

Erhvervsuddannelser, KANUKOKA, ILIK, KNAPK, SIK, De Samvirkende Fåreholderforeninger, Danmarks Nationalmuseum samt Kulturministeriet, hvor sidstnævnte dog henholder sig til det høringssvar, Kulturarvsstyrelsen måtte afgive.

Bemærkninger til forslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Bestemmelsen indfører som noget nyt i forhold til den gældende fredningslov en præcisering af landstingslovens overordnede formål. Formuleringen af bestemmelsen lægger vægt på Grønlands jordfaste kulturarv som en del af Grønlands kulturhistorie og verdens historie. Bestemmelsen tydeliggør grundtankerne bag landstingsloven.

Det bemærkes, at Grønlands kulturarv udover at omfatte jordfaste kulturminde i henhold til denne landstingslov, også omfatter eksempelvis den immaterielle kulturarv.

Til § 2

Til stk. 1

Bestemmelsen indeholder en definition af, hvad der skal forstås ved kulturminde. Begrebet er et samlebegreb, der omfatter jordfaste fortidsminde, bygninger samt kulturhistoriske områder.

Det fremgår af § 4 med tilhørende bemærkninger, hvad jordfaste fortidsminde omfatter, mens det fremgår af § 13 med tilhørende bemærkninger, hvad begreberne bygninger og kulturhistoriske områder omfatter.

Til stk. 2

Bestemmelsen angiver en definition på tidspunktet for kolonisationen, hvilket har betydning i forbindelse med § 5, stk. 1.

De to forskellige årstal betyder, at alle anlæg fra de forskellige kolonisationstidspunkter i Grønland og kort efter inddrages. Det giver mulighed for igennem de fredede jordfaste fortidsminde at aflæse nogle af de forandringer, som det traditionelle samfund gennemgik i mødet med kolonisationen. Det betyder også, at alle anlæg i de områder, hvor hele befolkningen forsvandt, automatisk er fredede. Det gælder hele landet fra Tasiilaq nord om Grønland til og med Washington Land, som blev mennesketomt hen mod midten af 1800-tallet.

Til § 3

Reglerne om jordfaste fortidsminder i kapitel 2 omfatter jordfaste fortidsminder og bygninger, der er over 100 år gamle, og som ikke er i brug. I forhold til den gældende fredningslov er alderskriteriet ændret, således at det i forslaget er flydende, og ikke bundet op på et bestemt årstal. Bygninger, der blot midlertidigt er ude af brug, og bygninger, der anvendes til sommer og weekend ophold på forladte pladser anses at være i brug.

Det bemærkes, at synlighedskravet, der eksisterer i den gældende fredningslov, ikke er videreført i forslaget. I forslaget stilles der ikke krav om synlighed, idet kravet beror på et meget bredt skøn, der i høj grad er farvet af, hvilket fagligt perspektiv der tages udgangspunkt i.

Endvidere bemærkes, at bestemmelserne om jordfaste fortidsminder også omfatter jordfaste fortidsminder, der findes på søterritoriet. I henhold til § 6 den gældende fredningslov kan der foretages undersøgelser af jordfaste fortidsminder, der findes under jordarbejde på søterritoriet. I forslagets § 3 er fortidsminder på søterritoriet omfattet af definitionen, således at der ikke er behov for at have en selvstændig bestemmelse herom. Derimod er skibsvrag, skibsladninger og fund (genstande) omfattet af museumslovgivningen.

Til § 4

I den gældende fredningslovs § 1 eksemplificeres jordfaste fortidsminder ved en ikke udtømmende opregning. I nærværende forslag etableres der en samlende definition af jordfaste fortidsminder.

Jordfaste fortidsminder er fysiske spor af menneskelig virksomhed, der er efterladt fra tidligere tider. Definitionen omfatter blandt andet ruiner, bopladser, nedlagte kirkegårde, teltringe, køkkenmøddinger, grave, markanlæg, stendiger, varder og stensætninger og den sammenhæng, de er anbragt i.

Sammenhængen mellem fortidsminderne er af væsentlig betydning, idet denne afspejler fortidsmindets historie og de tilknyttede aktiviteter. Sammenhæng mellem fortidsminderne betyder, at et fortidsminde ikke ansues isoleret, men at dets omgivelser samt den historiske anvendelse inddrages. Som eksempel kan nævnes den særlige kontekst, der er mellem en boplads og en nærliggende gravplads.

Til § 5

Bestemmelsen medfører en kategorisering af jordfaste fortidsminder. Bestemte typer fortidsminder er som udgangspunkt ikke fredet, men kan undergives fredning i henhold til stk. 1, mens andre jordfaste fortidsminder er automatisk fredede i henhold til stk. 2.

Til stk. 1

Det er Grønlands Nationalmuseum, der træffer afgørelse vedrørende fakultativ (valgfri) fredning af de i bestemmelsen nævnte jordfaste fortidsminder. Der lægges i denne forbindelse vægt på, at Grønlands Nationalmuseum besidder den faglige kundskab til vurdering af, om bevarelse af et specifikt jordfast fortidsminde er af væsentlig betydning grundet dets historiske værdi.

De særligt nævnte jordfaste fortidsminder i bestemmelsen er undergivet en valgfri fredning, idet disse fortidsminder er mangfoldige. Det foreslås, at Grønlands Nationalmuseum kan træffe afgørelse om fredning af de i bestemmelsen nævnte jordfaste fortidsminder, hvis bevarelse på grund af deres historiske værdi er af væsentlig betydning. Hermed menes, at jordfaste fortidsminder eksempelvis kan fredes, når de bidrager til belysning af Grønlands eller den lokale kulturhistorie og - arv.

Grønlands Nationalmuseum kan ved afgørelsen foretage et sagligt skøn ud fra kriterier såsom det jordfaste fortidsmindes tilstand og alder, dets sammenhæng med andre jordfaste fortidsminder, dets individuelle historie, aktuel og planlagt arealanvendelse og erhvervsinteresser.

Kirkegårde, herunder nedlæggelse af kirkegårde, er regulerede af landstingsforordning om kirkegårde. Det er derimod muligt i henhold til stk. 1 at træffe afgørelse om fredning af en nedlagt kirkegård.

Teltringe er generelt omfattet af stk. 2, dog således at teltringe fra tiden efter kolonisationen er omfattet af stk. 1. Grønland er opdelt i 2 områder med hensyn til fastsættelse af et tidspunkt for kolonisationen, jf. § 2, stk. 2. Denne opdeling medfører, at en teltring i vestgrønland, jf. § 2, stk. 1, nr. 1, der er ældre end 1800, er automatisk fredet, jf. stk. 2. Er teltringen fra 1800 og fremefter, er den omfattet af stk. 1. For det øvrige Grønland er skelsåret 1900.

Til stk. 2

Bestemmelsen fastslår, at alle andre jordfaste fortidsminder, der er omfattet af § 4, automatisk er fredede. Det er blandt andet ruiner, bopladser, grave, gravpladser med videre.

Til stk. 3

Fredningens retsvirkninger betyder, at jordfaste fortidsminder ikke må beskadiges, ændres eller flyttes helt eller delvist. Dette medfører, at der heller ikke må bygges, pløjes, tændes ild, rejses telte eller henkastes affald i og ved de jordfaste fortidsminder.

Til stk. 4

Bestemmelsen i stk. 4 er materielt uændret i forhold til § 3, stk. 1 den gældende fredningslov.

Bestemmelsen i stk. 4 sikrer, at der ikke foretages større anlægsarbejder, eksempelvis af bygninger og veje i umiddelbar nærhed af de fredede jordfaste fortidsminder. Tilladte aktiviteter inden for en afstand af 20 meter omfatter landbrugsmæssige aktiviteter og anlæggelse af sti. Anlæggelse af sti tillades med henblik på færdsel til fods til og fra de jordfaste fortidsminder.

Landsbrugsmæssige aktiviteter omfatter overfladisk jordbehandling med harvning ned til 15 cm, gødskning, beplantning samt anvendelse af arealet til græsning, men ikke gravearbejder, pløjning, harvning under 15 cm dybde, dræning og stenfjerning.

Grønlands Nationalmuseum kan give tilladelse til andre landbrugsmæssige aktiviteter. Disse kan være harvning under 15 cm dybde, dræning og stenfjerning. Endvidere kan Grønlands Nationalmuseum give tilladelse til at opsætte en tavle med oplysninger om fortidsminderne, skraldespande og andet, der er hensigtsmæssigt i forhold til offentlighedens adgang til de jordfaste fortidsminder.

I den gældende fredningslov § 3 bestemmes det, at enhver virksomhed, der i væsentlig grad kan virke skæmmende på fortidsminder, er forbudt. I forslaget er forbudet konkretiseret ved at fastslå, at kun landbrugsmæssige aktiviteter er tilladte. Det vurderes, at omformuleringen ikke bevirker, at bestemmelsen bliver ekspropriativ eller med andre ord, at den ikke får karakter af et indgreb i eventuelle brugsrettigheder. Arealanvendelsen i zonen har traditionelt været begrænset, og omformuleringen tilsigter en mere klar lovgivning, ikke en mere restriktiv bestemmelse. Endvidere foreligger en dispensationsmulighed i § 6 med henblik på at afbøde særlig hårde virkninger for den enkelte bruger.

Til stk. 5

Bestemmelsen fastslår en 2 meters zone rundt om de jordfaste fortidsminder, hvor der ikke må foretages nogen aktiviteter. Bestemmelsen har til hensigt at sikre de jordfaste fortidsminder mod uagtsomme beskadigelser, der kan forekomme ved udøvelse af landbrugsmæssige, erhvervsmæssige, fritidsprægede samt øvrige aktiviteter, jf. dog § 12. Bestemmelsen er dog ikke til hinder for, at de jordfaste fortidsminder vedligeholdes ved for eksempel, at vegetation inden for 2 meter klippes eller beskæres.

Det vurderes, at etableringen af en 2 meters zone rundt om jordfaste fortidsminder ikke er ekspropriativ. Arealanvendelsen op til jordfaste fortidsminder har traditionelt været begrænset. Indførelsen af en 2 meters zone berører alle med brugsret til jord, der grænser op til jordfaste fortidsminder. Denne 2 meters zone er generel og har tillige et begrænset omfang.

Til § 6

Bestemmelsen indeholder en bred dispensationsmulighed, der tager sigte på en række situationer. I forhold til § 5, stk. 3, jf. stk. 2, kan fredningen på et bestemt fortidsminde ophæves, hvis fortidsmindet eksempelvis er ødelagt, eller at

fortidsmindet flyttes i forbindelse med jordarbejde. I forhold til § 5, stk. 4 og 5, kan Grønlands Nationalmuseum give dispensation til, at der foretages andre aktiviteter i de fastsatte beskyttelsesområder. Det bemærkes dog, at dispensationsmuligheden ikke er tiltænkt anvendt i flæng, men i relation til særlige situationer, hvor praktiske hensyn, herunder erhvervshensyn taler kraftigt herfor.

Til § 7

Til stk. 1

Der fastlægges i bestemmelsens stk. 1, at brugere med arealtildeling, kommunalbestyrelser, offentlige myndigheder og godkendte lokalmuseer kan rejse sag vedrørende fredning, ændring eller ophævelse heraf.

Brugere er inddraget, idet fredningen af jordfaste fortidsminder omfattet af denne bestemmelse, kan have indflydelse på den faktiske udnyttelse af en arealtildeling. Således udelukkes andre brugere, der ikke dokumenterbart anvender det konkrete område og derved ikke har en konkret interesse i fredningssag.

Kommunalbestyrelser er inddraget om øverste lokale myndighed og som lokalplanlægger.

Offentlige myndigheder er inddraget og kan rejse sag, idet de varetager en række nationale hensyn, såsom erhvervshensyn og hensyn vedr. større anlæg, fysisk planlægning med videre.

Lokalmuseer skal være godkendte i henhold til museumslovgivningen.

Det foreslås endvidere, at Grønlands Nationalmuseum kan rejse fredningssag af egen drift.

Bestemmelsen er ny i forhold til den gældende fredningslov, idet den gældende fredningslov indeholder bestemmelse om, at jordfaste fortidsminder er fredede automatisk. Der er af denne grund ikke bestemmelse om hvem, der kan rejse fredningssag.

Til stk. 2

Det fastlægges, at Grønlands Nationalmuseum træffer afgørelse om fredning af jordfaste fortidsminder samt om ændring eller ophævelse heraf.

Til stk. 3

Bestemmelsens stk. 3 stiller krav om høring i forbindelse med Grønlands Nationalmuseums behandling af en fredningssag. Med brugere med arealtildeling forstås borgere, virksomheder eller andre, der har en arealtildeling, hvori det jordfaste fortidsminde er beliggende. I de aktuelle sager kan det være fordelagtigt at

foretage høring af andre relevante personer, såsom naboer, planmyndigheder, foreninger med videre.

Til stk. 4

Bestemmelsens stk. 4 fastlægger, at en afgørelse efter denne bestemmelse skal offentliggøres. Med offentliggørelse forstås, at afgørelsen foreligger elektronisk gældende for offentligheden. Det anbefales endvidere, at eksisterende praksis, hvorved der indrykkes annonce i nyhedsmedier, og at den relevante kommune og relevante planmyndigheder underrettes direkte, videreføres.

Til § 8

Til stk. 1

Bestemmelsen viderefører Grønlands Nationalmuseums dokumentationsforpligtelse fra den gældende fredningslovs § 2. De registrerede oplysninger gøres tilgængelige for offentligheden i henhold til museumslovgivningen.

Til stk. 2

Det bemærkes, at bestemmelsen i stk. 2 er ny i forhold til den gældende fredningslov.

Stk. 2 pålægger Grønlands Nationalmuseum en tilsynspligt over for jordfaste fortidsminder, der er fredet i henhold til denne lov. Det anbefales, at tilsyn sker i samarbejde med kommuner, foreninger, lokalmuseer og andre.

Til stk. 3.

Det bemærkes, at bestemmelsen i stk. 3 er ny i forhold til den gældende fredningslov.

Bestemmelsen pålægger Grønlands Nationalmuseum vedligeholdelsen af de væsentligste fredede jordfaste fortidsminder. Grønlands Nationalmuseum afgør, hvilke fredede fortidsminder er væsentlige. Kriterier, der kan indgå i den afgørelse, er fortidsmindets stand, historiske betydning, antallet af andre lignende jordfaste fortidsminder, logistiske muligheder med videre. Vedligeholdelsespligten er dog ikke absolut, men er begrænset til det, der kan foretages inden for den givne bevilling til dette formål. Bestemmelsen er ikke til hinder for, at Grønlands Nationalmuseum kan søge fondsmidler eller anden ekstern finansiering til vedligeholdelse, undersøgelse eller udgravning af jordfaste fortidsminder.

Grønlands Nationalmuseums forpligtelse til at vedligeholde væsentlige jordfaste fortidsminder skal forstås bredt, således at den blandt andet omfatter græsklipning, erosions- og kystsikring, opstilling af hegn og skilte. Endvidere kan bestemmelsen

læses sammen med § 6, jf. §5, stk. 3, hvorefter vedligeholdelse i særlige situationer kan være nedlæggelse af fortidsminder eller flytning.

Til § 9

Til stk. 1

Bestemmelsen er ny i forhold til den gældende fredningslov.

Bestemmelsen har til hensigt at tilsikre, at Grønlands Nationalmuseum, plan- og råstofmyndighederne og andre, der arbejder med udnyttelse af landets ressourcer har et samarbejde med henblik på sikring af jordfaste fortidsminder i forbindelse med den fysiske planlægning.

Brugen af udtrykket planmyndighederne omfatter alle instanser, der udarbejder planer for arealanvendelse på landsplan eller kommunalt plan. Råstofmyndigheder omfatter alle instanser, der har Grønlands råstoffer som arbejdsområde. Andre instanser, der arbejder med udnyttelse af landets ressourcer kan være miljømyndigheder, landbrugsmyndigheder eller andre, både i og uden for Grønland.

Grønlands Nationalmuseum skal virke for, at jordfaste fortidsminder og den information, de afgiver, sikres for eftertiden i samarbejde med de ovennævnte myndigheder og instanser. Bestemmelsen søger at sikre, at der er løbende information mellem relevante parter i forbindelse med sikring af jordfaste fortidsminder.

Til stk. 2

Bestemmelsen er ny i forhold til den gældende fredningslov.

Stk. 2 pålægger plan- og råstofmyndigheder at inddrage Grønlands Nationalmuseum ved udarbejdelse af planer og sagsbehandling forud for tilladelser, der kan berøre jordfaste fortidsminder.

Ved planmateriale forstås regionplaner, kommuneplaner, lokalplan og andre planer.

Ved tilladelser forstås forundersøgelser-, efterforsknings-, og udnyttelsestilladelser.

Inddragelsen kan ske ved høring af Grønlands Nationalmuseum. Inddragelsen sker med henblik på at klarlægge de kendte jordfaste fortidsminder, der kan have betydning for planlægningen på et tidligt tidspunkt, og derved undgå, at senere arealanvendelse står i et modsætningsforhold til fredede jordfaste fortidsminder.

Til stk. 3

Bestemmelsen er ny i forhold til den gældende fredningslov.

Forpligtelsen til at inddrage Grønlands Nationalmuseum udstrækkes til bygherren ved større jordarbejder i bestemmelsens stk. 3. Vurderingen af om et jordarbejde er større indeholder momenter såsom, om jordarbejdet sker i byzone eller i det åbne land, den økonomiske baggrund samt formålet med jordarbejdet. Vandkraftværker, lufthavne, havne- og kajanlæg og større veje er eksempler på større jordarbejder.

Til stk. 4

Bestemmelsen er ny i forhold til den gældende fredningslov.

I henhold til bestemmelsen skal Grønlands Nationalmuseum ved inddragelse efter stk. 2 og 3, foretage en arkivalisk kontrol af forekomsten af jordfaste fortidsminder. En arkivalisk kontrol sker på basis af Grønlands Nationalmuseums egne arkiver. Det er således kendskab til de kendte jordfaste fortidsminder, der kan viderebringes til planmyndighederne og andre.

Den arkivalske kontrol er ikke en garanti for, at der ikke findes andre jordfaste fortidsminder i området.

Til § 10

Denne bestemmelse giver mulighed for, at et område undersøges for jordfaste fortidsminder, inden et projekteret forstudie eller jordarbejde igangsættes. Det kan være i forbindelse med undersøgelse af jordbund, lønsomhed, topografiske forhold, en risikovurdering og lignende. En arkæologisk besigtigelse påregnes at have særlig relevans uden for byområder og i særdeleshed i forbindelse med større jordarbejder såsom ved vandkraftværker, lufthavne, havne- og kajanlæg, større veje og i forbindelse med råstofudvinding.

Til stk. 1

Bestemmelsen er ny i forhold til den gældende fredningslov.

Bestemmelsen indeholder et tilbud om, at en arkæologisk besigtigelse af et område kan foretages, inden jordarbejde påbegyndes.

Der er ikke i stk. 1 sat en tidsfrist for Grønlands Nationalmuseums arkæologiske besigtigelse, idet de klimatiske forhold begrænser museets muligheder for at foretage den arkæologiske besigtigelse. Det er dog hensigtsmæssigt, at bygherren og Grønlands Nationalmuseum indgår en aftale herom, der tilgodeser begge parter interesser.

En arkæologisk besigtigelse er kombinationen af en arkivalisk kontrol og en besigtigelse af et relevant område in situ (på stedet), og dermed en mulighed for at kortlægge antikvariske værdier uden at standse et igangsat jordarbejde. Det foreslås, at den arkæologiske besigtigelse sker på et tidligt tidspunkt i et projekteret

jordarbejde, eksempelvis allerede når der er taget beslutning om, hvor jordarbejde skal foregå.

Bestemmelsen fastlægger, at bygherren eller den, for hvis regning et forstudie eller et jordarbejde skal udføres, afholder udgifterne til den arkæologiske besigtigelse. Betalingsforpligtelsen afspejler, at en arkæologiske besigtigelse er valgfri og derved en mulighed for bygherre eller den, for hvis regning et forstudie eller et jordarbejde skal udføres.

Til stk. 2

Bestemmelsen er en videreudvikling af § 4, stk. 1 i den gældende fredningslov, der kun fastslår, at Grønlands Nationalmuseum kan bestemme om der skal foretages en undersøgelse i forbindelse med fundet af et jordfast fortidsminde under jordarbejde.

Vurderer Grønlands Nationalmuseum, at der findes et eller flere jordfaste fortidsminder i området, fastsætter stk. 2, at der skal foretages en arkæologisk undersøgelse heraf. Det overlades til Grønlands Nationalmuseum at bestemme, om der er behov for at undersøge jordfaste fortidsminder nærmere ved hel eller delvis udgravning, eller om der for eksempel skal ske en anden dokumentation af fortidsmindet, hvorefter fortidsmindet kan dækkes til eller fjernes.

En arkæologisk undersøgelse knytter sig til det areal, der faktisk berøres af jordarbejde og nærliggende arealer, der berøres ved arbejde som kørespor, teltlejre og lignende.

En arkæologisk undersøgelse adskiller sig fra en arkæologisk besigtigelse i henhold til stk. 1 ved at omfatte sikring og udgravning af fortidsmindet, hvorimod den arkæologiske besigtigelse er en kortlægning af området. Den arkæologiske undersøgelse er en hel eller delvis undersøgelse af de berørte jordfaste fortidsminder med henblik på udgravning, sikring, vidensindsamling, dokumentation med videre.

Stk. 2 indeholder endvidere et krav om, at Grønlands Nationalmuseums arkæologiske undersøgelse foretages inden for 18 måneder fra museets beslutning om foretagelse af en arkæologisk undersøgelse. Fristen tilsikrer, at et jordarbejde ikke kan bremses over længere tid. Fristen på 18 måneder fungerer som udgangspunkt som en øvre grænse for foretagelsen af en arkæologisk undersøgelse. Samtidig giver en 18 måneders frist mulighed for, at de klimatiske forhold tillader en arkæologisk undersøgelse.

Bestemmelsen indeholder dog mulighed for, at en arkæologisk undersøgelse kan strække sig udover 18 måneder i de tilfælde, hvor særlige omstændigheder gør sig gældende. Særlige omstændigheder kan være svære klimatiske forhold, meget store arealer, afsides beliggenhed, kostbar logistik og lignende.

Til stk. 3

Bestemmelsen er ny i forhold til den gældende fredningslov, idet den gældende fredningslov ikke tager stilling til, hvem der skal betale for undersøgelse af jordfaste fortidsminder.

I bestemmelsen foreslås det, at bygherren eller den, for hvis regning et jordarbejde skal udføres, afholder udgifterne til en arkæologisk undersøgelse.

Det foreslås endvidere, at Grønlands Nationalmuseum laver et budget for den arkæologiske undersøgelses gennemførelse. Budgettet skal indeholde Grønlands Nationalmuseums omkostninger frem til materialets endelige deponering på museet, det vil sige bl.a. konserveringsudgifter. Budgettet skal foreligge ved undersøgelsens påbegyndelse.

Det bemærkes dog, at bygherre fritages fra sin betalingsforpligtelse for så vidt angår endnu ikke påløbne udgifter, såfremt byggeprojektet opgives.

Til stk. 4

Bestemmelsen er ny i forhold til den gældende fredningslov.

Med henblik på at sikre gennemførelsen af den absolutte anmeldelsespligt og den arkæologiske undersøgelse, fastsættes en undtagelse vedrørende betaling af den arkæologiske undersøgelse, jf. stk. 2. Undtagelsen tager sigte på urimelige situationer, hvor en privat bygherre foretager mindre private jordarbejder. En privat bygherre vil typisk være en enkeltperson eller en familie.

Ved mindre private jordarbejder forstås hytter, selvbyggerhuse og lignende, herunder også forberedelse til landbrug. Det kan også være privat andelsboligbyggeri efter landstingsforordning om andelsboliger og privat 10/40/50-byggeri efter landstingsforordning om støtte til boligbyggeri. Hovedanvendelsesområdet for denne undtagelse er tiltænkt situationer, hvor der foretages jordarbejde eller bygges til eget brug, modsat med henblik på at drive erhvervsvirksomhed.

Det forventes, at anvendelse af undtagelsen vil være minimal i takt med at landets fortidsminder bliver kortlagt, og samarbejdet med planmyndighederne udvikles. I praksis vil Grønlands Nationalmuseum indstille anvendelsen af stk. 4 til Direktoratet for Kultur.

Til stk. 5

Bestemmelsen er videreført fra § 4, stk. 1 i den gældende fredningslov.

Stk. 5 tilsikrer, at et planlagt jordarbejde ikke udskydes uden en faglig eller hensigtsmæssig grund. Derfor kan et jordarbejde igangsættes i det omfang, det ikke berører jordfaste fortidsminder eller den arkæologiske undersøgelse.

Bestemmelsen indeholder et skøn, der indeholder kriterier såsom beskyttelsen af jordfaste fortidsminder, sikring af gennemførelsen af den arkæologiske undersøgelse, muligheden for igangsættelse af jordarbejdet og væsentlige erhvervsinteresser.

Til § 11

Bestemmelsen tager sigte på de situationer, hvor bygherre ikke har benyttet sig af muligheden i § 10, stk. 1, og inddraget Grønlands Nationalmuseum på et tidligt tidspunkt. Reglerne i bestemmelsen er en videreførelse af en del af § 4, stk. 1 i den gældende fredningslov med den ændring, at Grønlands Nationalmuseum afgør, om der skal foretages en arkæologisk undersøgelse i henhold til § 10, stk. 2-4. Endvidere præciseres det, at anmeldelsespligten af fund påhviler bygherren.

Til § 12

Bestemmelsen er en videreførelse fra den gældende fredningslovs § 7, stk. 1 og tager sigte på, at Danmarks Nationalmuseum og andre udenlandske museer og forskningsinstitutioner (universiteter og lignende) kan få tilladelse til at arbejde med jordfaste fortidsminder i Grønland.

Ved Grønlands Nationalmuseums stillingtagen kan der lægges vægt på om frigivelsen af fortidsmindet til udgravning er relevant og rimeligt i forhold til fredningslovens overordnede formål om at sikre landets fortidsminder for fremtiden, projektets forskningsmæssige kvalitet, ansøgers faglige kvalifikationer, institutionens økonomiske styrke og karakteren af det samarbejde, der kan opnås. Grønlands Nationalmuseum er berettiget til at prioritere mellem eller afvise ansøgninger i henhold til Grønlands Nationalmuseums strategi og handlingsplan.

Et vilkår kan være, at Grønlands Nationalmuseum skal have resultaterne inklusiv alt dokumentationsmateriale stillet til rådighed og eje de fundne genstande. Endvidere kan der stilles vilkår vedrørende økonomiske rammeaftaler, konservering, tidsfrister til videnskabelig bearbejdning, formidling med videre.

Til § 13

Til stk. 1

Bestemmelsen er en videreførelse af § 9, stk. 1 i den gældende fredningslov med den forskel, at det foreslås, at Grønlands Nationalmuseum træffer afgørelse i fredningssager, og at baggrunden for fredning kan være en bygnings eller et kulturhistorisk områdes arkitektoniske værdi.

Grønlands Nationalmuseum træffer afgørelse om fredning af bygninger og kulturhistoriske områder, jf. § 17, stk. 4.

Ved bygninger forstås bygninger, der ikke opfylder kriterierne for at være jordfaste fortidsminder, jf. § 3. Det vil sige, bygninger, der er i brug og/eller er under 100 år gamle. Bygninger kan herudover fortolkes bredt til at omfatte alle former for bygningsarbejde, såsom kirkebygninger, almindelig bygninger, udhuse, skure, brønde, springvand, veje, broer mine- og forsvarsanlæg med videre.

Ved kulturhistoriske områder forstås et afgrænset geografisk område, der i sin helhed har en samlet identitet eller områder, der afspejler en længere samfundsudvikling, som for eksempel kolonihavnen i Nuuk, der går fra 1728 til 1930'erne. Det kan være by- og bygdeområder, større forhistoriske bopladsområder, mine- eller forsvarsanlæg, gårdområder med videre.

Bestemmelsen lægger op til et fagligt skøn, der vedrører bygningens eller områdets historiske eller arkitektoniske værdi af væsentlig betydning. Ved skønnet kan der lægges vægt på alder, tilstand, anvendelse, arkitekt og historiske betydning i national, regional eller lokal henseende.

Til stk. 2

Bestemmelsen er ny i forhold til den gældende fredningslov.

Stk. 2 giver mulighed for en differentieret fredning af bygninger.

Nr. 1

Efter nr. 1 kan en fredning omfatte hele bygningen. Det vil sige både bygningens interiør og eksteriør.

Nr. 2

En fredning i henhold til nr. 2 kan omfatte bygningens ydre således, at ejere og brugere har mulighed for at ændre interiøret i det omfang, at det ikke får indflydelse på det ydre.

Nr. 3

I henhold til bestemmelsen kan en fredning omfatte enkelte bygningsdele. En fredning efter nr. 3 tager sigte på de tilfælde, hvor det reelt kun er enkeltdele ved en bygning, der er relevante i fredningsøjemed. Sådanne enkelte bygningsdele kan være et dørparti, et rum, en tagkonstruktion, et tårn, et vægmaleri eller lignende.

Til stk. 3

Bestemmelsen er en videreudvikling af § 19 af den gældende fredningslov, der fastslår, at kulturhistoriske områder kan fredes.

Stk. 3 anfører, at fredningen af et kulturhistorisk område omfatter den sammenhæng, der eksisterer mellem en række kulturminder eller et område, hvortil der er knyttet

særlige begivenheder, herunder også samspillet med de nærmeste omgivelser såsom haveanlæg, stier, udsigtspladser og lignende. Grønlands Nationalmuseum kan ved afgrænsningen af et kulturhistorisk område inddrage områder uden kendte fortidsminder, men hvortil der er knyttet særlige begivenheder, der kendes fra den mundtlige fortælling om fortiden, såsom manden fra Aluk, sangkamp-pladser, lokaliteter for kulturmøder. Kulturminde opstår i samspillet mellem kultur og natur, derfor skal der være mulighed for at frede større områder, som kan danne rammen omkring kulturminerne og som bibringer en forståelse af det lokale miljø.

Endvidere kan Landsstyret fastsætte fredningsbestemmelser for kulturhistoriske områder. Disse bestemmelser kan omfatte den geografisk afgrænsning af et område, herunder dets umiddelbare omgivelser, fastsættelse af vilkår for fredningen, gennemførelse af eventuelle plejeforanstaltninger samt baggrunden og formålet for fredningen.

Til stk. 4

Bestemmelsen er en videreførelse af § 9, stk. 2 i den gældende fredningslov.

Bestemmelsen i stk. 4 bevirker, at en bygnings- eller kulturhistorisk områdefredning ikke udelukkende er begrænset til bygninger. Således kan pladser, haver, udhuse, hegn med videre være omfattet af fredningen. Inklusionen kræver dog, at omgivelserne er en del af den beskyttelsesværdige helhed. Denne vurdering foretages i sammenhæng med skønnet i stk. 1.

Til § 14

Til stk. 1

Bestemmelsen fastsætter retsvirkningerne for fredningen efter § 13. Det påhviler ejer at holde en fredet bygning eller det fredede kulturhistoriske område i forsvarlig stand. Denne pligt kan således påhvile private borgere, virksomheder, foreninger, kommuner og offentlige institutioner.

Med forsvarlig stand forstås, at bygningen skal kunne anvendes, at bygningen ikke forfalder grundet manglende vedligeholdelse, og at bevaring af bygningens eller områdets historiske eller arkitektoniske værdi sikres. Vedligeholdelse skal ske med respekt for fredningen. Dette betyder, at almindelig vedligeholdelse skal ske under anvendelse af samme materialer, metoder og farver som hidtil og i overensstemmelse med bevaringen af bygningens tilstand og udseende på fredningstidspunktet. Eksempelvis kan farven på en fredet bygning ikke umiddelbart ændres. Det kræver dog ikke tilladelse at male huset i den oprindelige farve, blot malingstypen kan godkendes af Grønlands Nationalmuseum.

Til stk. 2

Bestemmelsen indeholder ikke en indskrænkning i ejerens råderet set i forhold til den gældende fredningslov. Derimod søger bestemmelsen at gøre ejerens råderet mere fleksibel. I henhold til den gældende fredningslovs § 18 kræver ændring af fredning iværksættelse af fredningsprocedure, mens forslaget alene indebærer en administrativ afgørelse. Det er tiltænkt, at sagsbehandlingstiden for denne type afgørelser herved mindskes.

Bestemmelsens stk. 2 omfatter bygningsarbejder, der ligger udover almindelig vedligeholdelse. Disse bygningsarbejder kræver tilladelse fra Grønlands Nationalmuseum. Bygningsarbejder omfatter alle ændringer ved den fredede bygning, herunder ændret rumfordeling, skiftning af vinduer og døre, bemaling, ændring af tag, indlæggelse af rør, udvidelse, indlæggelse af køkken eller andre faste installationer med videre.

Bestemmelsens rækkevidde skal ses i forhold til fredningens omfang, jf. § 13, stk. 2. Omfatter fredningen af en bygning eksempelvis kun bygningens eksteriør, jf. § 13, stk. 2, nr. 2, er det således kun bygningsarbejder, der vedrører eksteriøret, der kræver tilladelse. Andre bygningsarbejder falder herefter ind under stk. 1 og kan foretages med respekt for fredningens indhold. Det bemærkes, at nedrivning af væsentlige dele af en fredet bygning bør behandles som en sag vedrørende ophævelse af fredning.

Det er muligt for Grønlands Nationalmuseum at knytte vilkår til en tilladelse om bygningsarbejde. Vilkår kan eksempelvis være, at bygningsarbejdet skal ske med respekt for fredningen, hvad angår materialevalg, arkitektonisk fremtoning med videre.

Til stk. 3

Bestemmelsen i stk. 3 giver mulighed for, at Grønlands Nationalmuseum kan bestemme, at udgifter til et vedligeholdelsesarbejde eller et bygningsarbejde afholdes inden for den i finansloven givne bevilling. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med bestemmelserne i stk. 1 og 2 om pligten til at holde fredede bygninger og kulturhistoriske områder i forsvarlig stand samt at alle bygningsarbejder ved en fredet bygning kræver tilladelse fra Grønlands Nationalmuseum. Det bemærkes, at Grønlands Nationalmuseums mulighed for at bestemme, at udgifter afholdes helt eller delvist, er begrænset til det, der kan foretages for den givne bevilling til dette formål.

Grønlands Nationalmuseum kan i deres vurdering blandt andet lægge vægt på bygningens eller områdets karakter, tilstand, historiske betydning og lighed med andre bygninger eller kulturhistoriske områder. Endvidere kan der lægges vægt på ansøgerens økonomiske muligheder samt anvendelse af materialer og restaureringsmetoder.

Til § 15

Til stk. 1

Bestemmelsen er en pendant til § 8, stk. 1. Det anbefales, at Grønlands Nationalmuseum tillige optegner, om der er givet tilladelse efter § 14, stk. 2 og eventuelle vilkår hertil.

Til stk. 2

Stk. 2 pålægger Grønlands Nationalmuseum en tilsynspligt for de fredede bygninger og kulturhistoriske områder. Det anbefales, at tilsynet sker i samarbejde med kommuner og lokalmuseer.

Til stk. 3

Stk. 3 pålægger Grønlands Nationalmuseum at vedligeholde fredede bygninger og kulturhistoriske områder. Vedligeholdelsespligten er dog ikke absolut, men er begrænset til det, der kan foretages inden for den givne bevilling til dette formål. Bestemmelsen er ikke til hinder for, at dele af arbejdet kan foregå for eksterne midler.

Til § 16

Kulturarvsrådet er en videreudvikling af Bygningsfredningsrådet, der i dag nedsættes i henhold til § 12 i den gældende fredningslov, blandt andet ved at udvide rådets kompetenceområde og ved at påpege de hensyn Kulturarvsrådet skal arbejde ud fra. Disse afspejles i medlemmernes indsigt.

Til stk. 1

Det foreslås i bestemmelsen, at landsstyremedlemmet for kultur nedsætter et kulturarvsråd på 3 personer. Kulturarvsrådets medlemmer skal tilsammen repræsentere arkitektonisk, arkæologisk og kulturhistorisk indsigt, som anses for relevant i forhold til de områder, som rådet skal beskæftige sig med.

I henhold til den gældende fredningslovs § 12 er der nedsat et bygningsfredningsråd på 3 medlemmer. Rådet skal være rådgivende i sager vedrørende bygningsfredning.

Idet Kulturarvsrådet skal afgive anbefalinger til Grønlands Nationalmuseum i forbindelse med fredning af bygninger og kulturhistoriske områder samt ændring og ophævelse heraf, kan ansatte ved Grønlands Nationalmuseum ikke være medlem af Kulturarvsrådet.

Til stk. 2

Kulturarvsrådet er rådgivende og dækker alle områder, der vedrører indhold og omfang af fredning af bygninger og kulturhistoriske områder samt relaterede forhold. Dette betyder, at rådet ikke blot har indflydelse i forbindelse med fredningsprocedure, men at rådet har mulighed for at udtale sig offentligt vedrørende fredning af bygninger og kulturhistoriske områder generelt. Derudover har

Kulturarvsrådet en rådgivende funktion i forhold til vedligeholdelse af bygninger i henhold til § 14, stk. 1 og 2.

Til stk. 3

Det foreslås, at Grønlands Nationalmuseum stiller sekretariatsbistand til rådighed for Kulturarvsrådet.

Til § 17

Til stk. 1

Bestemmelsen angiver hvem, der kan rejse sag om fredning samt om ændring eller ophævelse heraf vedrørende bygninger og kulturhistoriske områder. I forhold til den tidligere fredningslov er det indført, at ejere og brugere med arealtildeling kan rejse sag om fredning. Dette har ved anvendelsen af den tidligere fredningslov været en mangel af stor praktisk betydning. Endvidere opretholdes det, at staten kan rejse fredningssag, idet staten fortsat er involveret i nogle bygninger i Grønland. Med foreninger, som Grønlands Nationalmuseum godkender til at rejse sag, forstås foreninger, der varetager generelle eller konkrete frednings- eller bevaringsformål. Det kan være nationale eller lokale foreninger.

Bestemmelsen omfatter rejsning af sag om fredning af bygninger og kulturhistoriske områder samt om ændring eller ophævelse heraf. Af formuleringen fremgår det således, at det er den samme procedure, der skal anvendes ved fredning, ændring eller ophævelse af fredning.

Det foreslås endvidere, at Grønlands Nationalmuseum kan rejse fredningssag af egen drift.

Til stk. 2

Inden Grønlands Nationalmuseum tager stilling til en fredningssag, skal offentligheden, ejeren, brugere med arealtildeling og den kommune, hvori bygningen eller det kulturhistoriske område er beliggende underrettes. Underretning af offentligheden kan ske ved indrykning af en notits i relevante nyhedsmedier. Underretning af ejer, brugere med arealtildeling og kommune sker ved direkte brev.

Underretningsperiodens længde på 3 måneder opretholdes i forhold til den gældende lovgivning, således at alle involverede har en rimelig mulighed for at afgive bemærkninger til sagen.

Til stk. 3

Bestemmelsen tilsikrer, at bygningen eller det kulturhistoriske område ikke ændres eller forandres uhensigtsmæssigt i forhold til den igangværende fredningssag eller sag om ændring eller ophævelse af fredning. Af denne grund specificeres det, at der

ikke må foretages nogen ændringer, der kan hindre eller vanskeliggøre den påtænkte fredning. Det er væsentlig at bemærke, at stk. 3 ikke fraskærer ejeren eller brugeren i at foretage almindelig vedligeholdelse ved bygningen eller det kulturhistoriske område.

Til stk. 4

I stk. 4 angives det, at det er Grønlands Nationalmuseum, der afgør alle fredningssager, der vedrører bygninger og kulturhistoriske områder. Grønlands Nationalmuseums afgørelser kan påklages til Landsstyret, jf. § 20.

Til § 18

Til stk. 1

Bestemmelsen stiller krav om, at Grønlands Nationalmuseum skal offentliggøre en afgørelse om fredning samt om ændring eller ophævelse heraf, og at offentliggørelse skal ske inden 14 dage efter afgørelsen. Endvidere skal ejeren, brugeren med arealtildeling og den relevante kommune have direkte besked.

Offentliggørelse sker med henblik på at give alle potentielle rettighedshavere mulighed for at gøre sig bekendt med afgørelsen. Selve offentliggørelsen sker på samme måde som underretning i henhold til § 7, stk. 4. En afgørelse vedrørende fredning er bindende, når beslutning herom når frem til ejeren.

Til stk. 2

I henhold til bestemmelsen skal afgørelser om fredning af bygninger registreres af Grønlands Landsret på Grønlands Nationalmuseums foranledning. Bestemmelsen sikrer offentlighed omkring fredningen, samt at potentielle købere og andre rettighedshavere er opmærksomme på fredningens eksistens.

Med henblik på, at Grønlands Nationalmuseums dokumentation i henhold til § 15, stk. 1, indeholder de korrekte relevante oplysninger, indeholder § 18, stk. 2, en forpligtelse for Grønlands Landsret til at meddele ejerskifte på fredede bygninger til Grønlands Nationalmuseum.

Til stk. 3

Bestemmelsen specificerer, at fredningen skal respekteres af alle rettighedshavere. Fredningen har retsvirkninger overfor alle rettighedshavere, uanset om rettigheden er stiftet før eller efter fredningstidspunktet.

Til § 19

I henhold til den gældende fredningslovs § 14, stk. 2 og § 16 forventes erstatningskrav at blive fremsat i forbindelse med underretning til offentligheden. Eventuelle erstatningskrav forelægges for Landsstyret. Såfremt Landsstyret ikke kan godkende erstatningskravet, anlægges landsstyremedlemmet for kultur sag mod den pågældende til afgørelse af spørgsmålet.

Landsstyret bemyndiges efter denne bestemmelse til i fornødent omfang at erhverve ejendom, såfremt det er nødvendigt for at gennemføre en fredning. Eventuel ekspropriation sker efter reglerne i landstingslov om ekspropriation.

En ejendomsafståelse skal efter disse regler søges gennemført ved mindelig overenskomst, inden der træffes beslutning om ekspropriation. Såfremt der ikke kan opnås enighed om ekspropriationens omfang, erstatningskravets berettigelse eller erstatningens størrelse, skal sagen behandles af det i § 2 i ekspropriationsloven nævnte udvalg. Ekspropriaten har i henhold til grundloven, ret til at efterprøve ekspropriationsbeslutningens berettigelse og erstatningens størrelse ved domstolene.

Til § 20

Til stk. 1

Bestemmelsen fastsætter klagemulighed til Landsstyret i forhold til afgørelser, der er truffet af Grønlands Nationalmuseum i henhold til denne landstingslov. I praksis vil klagemyndigheden være Direktoratet for Kultur.

Til stk. 2

Klageberettiget er den, til hvem afgørelsen er rettet. Det vil sige, den, der har rejst fredningssag i henhold til § 7, stk. 1, eller § 17, stk. 1. Klageberettiget i henhold til nr. 2 er ikke begrænset til de persongrupper, der er nævnt i § 7, stk. 1, og § 17, stk. 1.

Til stk. 3

Klagefristen er 4 uger fra den dag, beslutningen er meddelt den, som afgørelsen er rettet til. Endvidere bemærkes, at en serie relevante parter underrettes om afgørelsen, og at afgørelsen offentliggøres, jf. § 7, stk. 3, og § 18, stk. 1.

Det foreslås endvidere, at rettidig klage har opsættende virkning, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Til stk. 4

Bestemmelsen giver mulighed for, at Landsstyret rent undtagelsesvist kan se bort fra klagefristens overskridelse, hvis særlige forhold tilsiger det. Bestemmelsen påtænkes anvendt i klart urimelige situationer, hvor en klageberettiget ikke inden klagefristens udløb har haft rimelig mulighed for at blive bekendt med Grønlands Nationalmuseums afgørelse. Som eksempel på en situation, der kan være omfattet af

stk. 4 er, hvor den klageberettigede i henhold til stk. 2, nr. 2 har været indlagt på sygehus i Danmark.

Til stk. 5

Efter klageinstansen kan afgørelsen ikke undergå yderligere administrativ klagebehandling.

Til § 21

Til stk. 1

Bestemmelsen hjemler sanktioner i form af bøde for den, der overtræder de væsentlige bevaringsmæssige bestemmelser i loven, især bestemmelser om fredningens retsvirkninger, jf. § 5, stk. 3-5 og § 14, stk. 1-2. Endvidere er den absolutte anmeldelsespligt for bygherren i forbindelse med jordarbejde jf. § 11, 1. pkt. sanktioneret, og slutteligt er § 17, stk. 3, der vedrører handlinger, der kan hindre eller vanskeliggøre med påtænkt fredning efter kapitel 3 sanktioneret.

Til stk. 2

Der lægges i stk. 2 vægt på, at det er den faktiske overtræder, der kan pålægges bødeansvar, også i de tilfælde, hvor der er tale om en juridisk person. Der henvises til § 64 i landstingslov nr. 20 af 3. november 1994 om kommunalbestyrelser og bygdebestyrelser med senere ændringer. Der er ikke henvist til denne bestemmelse i lovteksten, idet der påregnes ændringer i landstingslov om kommunalbestyrelser og bygdebestyrelser m.v. i forbindelse med den forestående struktur- og kommunalreform.

Til stk. 3

Endvidere er det tilsigtet i stk. 3, at overtræderen ikke drager økonomisk fordel ved overtrædelserne.

Til § 22

Det foreslås, at landstingsloven træder i kraft den 1. januar 2008.

Det foreslås endvidere, at landstingslov nr. 5 af 16. oktober 1980 om fredning af jordfaste fortidsminder og bygninger, regulativ nr. 118 fra 1948 angående fredlysning af fortidsminder i Grønland og cirkulære af 11. november 1948 til sysselmænd angående fredning af fortidsminder ophæves.

Ved tidligere lovgivning på dette område er regulativ angående fredlysning af fortidsminder i Grønland ikke blevet ophævet, selv om lovgivningen trådte i stedet

for regulativet. Derfor foreslås det nu at ophæve regulativet, således at retsgrundlaget fremstår klart.

Det bemærkes i oplysningsøjemed, at følgende fortsat vil være gældende efter forslagets vedtagelse: Skrivelse af 10. April til Landsfogederne angående fredlyste Lokalteter, nr. 556/1936, Skrivelse af 10. April 1937 til Kolonibestyreren ved Angmagssalik angående fredlyste Lokalteter, j.nr. 556/36, Cirkulære af 20. maj 1950 angående fredlysning af Qaqortoq kirkeruin og Sigssardlugtoq-ruinen, j.nr. 556/36 og bekendtgørelse af 14. juli 1971 om fredning af visse områder af Håbets Ø.

Til § 23

I bestemmelsen foreslås det, at fredninger, der ikke erstattes af fredninger i henhold til denne landstingslov, forbliver i kraft, indtil de ophæves.

Dette er for at undgå, at fredningen af nedlagte kirkegårde, teltringe fra tiden efter kolonisationen, varder, marker og stendiger ved disse, ophæves over en kam, jf. § 5, stk. 1 og væsentlige fortidsminder derved går tabt uden tidsmæssig mulighed for at påbegynde fredningssag.